

Nr. 231/Prot.

Dt. 25.01.2024

Z. R. Mout
25
21
Kurti
Shere
25.01.2024

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
UNIVERSITETI BUJQËSOR I TIRANËS
INSTITUTI I RESURSEVE GJENETIKE TË BIMËVE

Nr. 4_Prot.

Tiranë, më: 24. 01. 2024

Lënda: Regjistri i Riskut për koleksionet gjenetike me fara (Sektori i B. Gjenetike)

Drejtuar: Administratorit të Universitetit Bujqësor të Tiranës.

Për dijeni: Sektorit të Auditimit të Brendshëm të Universitetit Bujqësor të Tiranës.

Bashkëlidhur po ju dërgojmë *Regjistrin e Riskut për koleksionet gjenetike me fara* (Sektori i Bankës Gjenetike), **për miratim.**

Hartimi dhe miratimi i Regjistrit të Riskut për:

1. Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës (IRGJB).
 2. Rregjistri i Riskut për Koleksionet gjenetike me farë (Vlerësimi dhe niveli i riskut për 2023).
 3. Plani i menaxhimit të Riskut për Koleksionet gjenetike me farë (për vlerësimin e vitit 2023).
- është një ndër Rekomandimet e auditit të paraqitur në Raportin Final nr.2408/5 prot., datë 01.12.2023, për Institutin e Resurseve Gjenetike të Bimëve.

Duke ju falenderuar për bashkëpunimin.

DREJTORI
Prof. Dr. Belul GIXHARI

UNIVERSITETI BUJQËSOR I TIRANËS
AGRICULTURAL UNIVERSITY OF TIRANA

UNIVERSITETI BUJQËSOR I TIRANËS
INSTITUTI I RESURSEVE GJENETIKE TË BIMËVE

No. 231 Prot.

Dt. 25. 01. 2024

MIRATOHET

ADMINISTRATORI

Edmond Tërthorja

RREGJISTRI I RISKUT

PËR KOLEKSIONET GJENETIKE ME FARË

Tiranë 2024

UNIVERSITETI BUJQËSOR I TIRANËS
AGRICULTURAL UNIVERSITY OF TIRANA

**UNIVERSITETI BUJQËSOR I TIRANËS
INSTITUTI I RESURSEVE GJENETIKE TË BIMËVE**

MIRATOHET

ADMINISTRATORI

Edmond Tërthorja

RREGJISTRI I RISKUT

PËR KOLEKSIONET GJENETIKE ME FARË

Tiranë 2024

Aneks 1

Tabela 1. Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës (IRGJB).

INSTITUTI I RESURSEVE GJENETIKE TË BIMËVE Rregjistri i Riskut në Bankën Gjenetike për Koleksionet gjenetike me farë								
Objektivat Kategoria Aktiviteti	Burimet e riskut/ Përshkrimi	Risku/ Pasojat	Plan Veprimi			Veprime për të adresuar boshlleqet	Zotruesi Riskut	Niveli Riskut 2023
			Njerëzit	Objekti	Procedurat			
Eksplorimi, identifikimi dhe koleksionimi i mostrave të farës së kultivarëve lokal (landraceve) dhe të afërmeve të egër të graminoreve, bishtajore, specieve të kulturave perimore, etj, si dhe material shumëzues (copa, rrënjë, etj), të specieve drufrutore për plotësimin e boshllëqeve në Bankën Gjenetike Kombëtare.								
PRANIMI								
Koleksionimi	Ndryshueshmëri e ngushtë gjenetike dhe boshllëqe të mëdha në mbledhjen e germplazmës	Dështimi për të kapur diversitetin gjenetik në terren	Personeli i Bankës Gjenetike të marrë drejtimin e misioneve të përbashkëta grumbulluese me programet kombëtare. Kryerja e trajnimeve të koleksionistëve në vendet partnere. Punësoni një grup koleksionistësh ekspertë.		Analizoni mbledhjen për rajone të pa-përfaqësuar dhe kryeni mbledhjen e plotësimit të boshllëqeve.	Dërgoni një mision grumbullues vijues.	IRGJB B. Gjenetike	I lartë 60
	Ndryshueshmëri e madhe në kohën e lulëzimit dhe thyerje e lartë e llojeve të egra	Dështimi për të kapur diversitetin gjenetik në terren			Mblidhni një sasi të madhe të mostrës origjinale.	Dërgoni një mision grumbullues vijues.	IRGJB B. Gjenetike	
	Sasi e ulët e farës së pranimeve të reja	Zhvendosja gjenetike			Mblidhni një sasi të madhe të mostrës origjinale.	Dërgoni një mision grumbullues vijues.	IRGJB B. Gjenetike	Mesatar 36
	Personel i patrajnuar në grumbullim dhe dokumentacion	Dështimi për të kapur diversitetin në terren dhe për të dokumentuar informacione të rëndësishme	Personeli i Bankës Gjenetike të marrë drejtimin e misioneve të përbashkëta grumbulluese me programet kombëtare. Kryerja e trajnimeve të koleksionistëve në vendet partnere. Punësoni një grup koleksionistësh ekspertë.			Dërgoni një mision grumbullues vijues.	IRGJB B. Gjenetike	Mesatar 36
	Identifikimi i gabuar i germplazmës	Informacion jo i saktë, mashtues	Përfshini taksonomistët gjatë mbledhjes.			Përdorni metoda molekulare për të	IRGJB B. Gjenetike	I lartë 60

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

					verifikuar identitetin. Ftoni taksonomistët dhe ekspertët e tjerë për të verifikuar identitetin e materialeve të paqarta.		
	Mungesa e protokollit të thjeshtë të grumbullimit dhe formularëve të dokumentacionit	Dështimi për të kapur diversitetin në terren			Zhvilloni procedura dhe forma të thjeshta grumbullimi.		IRGJB B. Gjenetike
	Intensifikimi i bujqësisë, zëvendësimi varieteteve tradicionale me ato moderne, urbanizimi, ndryshimi i përdorimit të tokës dhe ngjarjet klimatike.	Humbja e germplazmës në habitat			Jepini përparësi zonave të prekura dhe me diversitet të lartë për mbledhjen e germplazmës		IRGJB B. Gjenetike
	Ligjet strikte të vendit dhe ndërkombëtare për aksesin dhe përdorimin e germplazmës	Qasja dhe përdorimi i dobët i germplazmës në zona të paeksploruara			Siguroni një Marrëveshje për blerjen e Germplazmës midis vendit donator dhe Qendrës për të menaxhuar anëtarësimet sipas kushteve të FAO.	Organizoni për përdorim të pakufizuar me udhëheqësit e rinj të vendeve donatore. Merrni materiale përmes vendeve miqësore të palës së tretë. Ofroni stimuj teknike.	IRGJB B. Gjenetike
	Shkelja e traktateve të vendit dhe ndërkombëtare	Pasojat juridike. Reputacioni dhe marrëdhënia e dëmtuar	Trajnimi i të gjithë stafit të institutit mbi protokollet e miratuara qëllimisht, në konsultim me Genebank dhe autoritetet e tjera të Qendrës.		Ndiqni procedurat kombëtare për marrjen e lejeve të grumbullimit, sipas marrëveshjeve përkatëse ndërkombëtare. Mblidhni në partneritet me njerëzit lokalë të PGR.	Mbajeni materialin e fituar nën përdorim dhe akses të kufizuar dhe kërkonte heqjen e kufizimeve me shtetin donator.	B. Gjenetike; Orientimi i punonjësve të rinj;
	Qëndrimi i paqartë i vendeve në lidhje me traktatet ndërkombëtare	Qasja dhe përdorimi i dobët i germplazmës në zona të paeksploruara			Nxitja e vullnetit të mirë përmes PGR, seminareve të trajnimit të parambarshtimit, mbarshtimit dhe Traktatit, dhe nxitja e dhurimit.	Ndihmoni në ndërtimin e kapaciteteve të organeve kombëtare në mbledhjen e germplazmës.	Partneriteti dhe bashkëpunimi i B. Gjenetike
Donacion	Materialet e huaja të marra bartin dëmtues dhe sëmundje	Futja e dëmtuesve dhe sëmundjeve në vendin pritës			Respektoni rreptësisht rregullat e karantinës. Mbajeni nga zonat kryesore të magazinimit derisa të kontrollohet dhe dekontaminohet plotësisht.	Kufizoni zonat e prekura, ndërprisni mbjelljen e të korrave dhe eliminoni bujtësit e tjerë në zonat ngjitur.	IRGJB B. Gjenetike Njësia e shëndetit të gjermoplazmës

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

					I nënshtrohet trajtimit me ujë të nxehtë. Rritni dhe rigjeneroni materialet në ekran ose larg zonave të mëdha të prodhimit të bimëve të fermave lokale			
	Aftësia e kufizuar e testimit të farës	Kufizon shkëmbimin ndërkombëtar të germplazmës		Zhvilloni aftësinë e testimit dhe trajtimit për dëmtuesit dhe sëmundje me rëndësi ndërkombëtare.			AGB, Njësia e shëndetit të gjermoplazmës	
	Ngurrimi për të ndarë germplazmën për shkak të të drejtave të autorit	Kufizon shkëmbimin ndërkombëtar të germplazmës		Kryerja e trajnimeve mbi përfitimet dhe kufizimet e të drejtave të IP.			IRGJB B. Gjenetike	
	Koleksionet e punës nuk janë dublikuar në bankën kryesore të gjeneve	Dështimi për të kapur germplazmën elitare			Ruani në mënyrë proaktive materialet e mbarështimit.		IRGJB B. Gjenetike	
2. Monitorimi i aftësive jetësore të farave të specieve të ndryshme që mbahen në kushtet e ruajtjes afatgjatë ex situ në bankën gjenetike. 3. Rigjenerimi i materialeve gjenetike të koleksioneve ex situ me farë që kanë rënie të treguesëve të aftësive jetësore të farave, të e sasive të farave për koleksionet bazë dhe shtimin e farave për dublimin e sigurtë të tyre në Svalbard (Norvegji). 4. Karakterizimi i gjermoplazmës autoktone që ruhet në koleksionet e bankës gjenetike për identifikimin e aksioneve unike nëpërmjet përshkrimit dhe regjistrimit të kujdesshëm të karakteristikave të trashëgueshme e të shprehura qartë në të gjitha mjediset. 5. Vlerësimi i gjermoplazmës autoktone mbi performancën agronomike: rendimentin, streset biotike, abiotike (thatësira, kripëzimi, dëmtuesit, etj), dhe vlerësimi i diversitetit gjenetik bazuar në teknikat bio-molekulare.								
KONSERVIMI								
Rregjistrimi	Pasaporta e paverifikuar dhe të dhëna të tjera të dorëzuara	Të dhëna të pasaportave të pasakta ose jo të besueshme dhe raporte të mëvonshme			Verifikoni informacionin e pasaportës me donatorin.	Klasifikoni aderimet si 'provë' derisa karakterizimi standard, etiologjia dhe analiza e ADN-së të përcaktojnë identitetin e tyre.	IRGJB B. Gjenetike	I lartë 60
	Materialet e marra kanë aftësi jetësore /qëndrueshmëri të ulët	Humbja e germplazmës			Merrni një sasi të madhe mostrash dhe trajtojini siç duhet.	Farat rriten menjëherë.	IRGJB B. Gjenetike	
Përpunimi i mostrës	Nxjerrja e llojeve të perceptuara që janë përbërës të vërtetë të mostrës origjinale	Humbja e integritetit gjenetik	Caktoni trajtimin e mostrave shumë heterogjene për personelin e trajnuar mirë.		Përgatitni skedarin e farës, skedarin e panikulit dhe ekzemplarin e herbariumit të mostrave heterogjene. Mbani llojet	Mblidhni fara dhe panik të reja nga donatorë, vendndodhje ose dublikatë të sigurisë në banka të tjera gjenesh.	IRGJB B. Gjenetike	Mesatar 36

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

					e supozuara deri sa të verifikohen me korrijen e re.			
	Mos heqja e farave të dëmtuara duke reduktuar kështu madhësinë e vërtetë të vlefshme të mostrës	Zhvendosja dhe humbja e integritetit gjenetik nga prania e farave të dëmtuara/të dobëta të pa hequra	Caktoni staf të trajnuar mirë në pastrimin e farave		Përzgjidhni rreptësisht për fara të shëndetshme Përfshini testimin e shëndetit të farës gjatë testeve të rregullta të qëndrueshmërisë së ruajtjes.	Mblidhni fara dhe panik të reja nga donatorë, vendndodhje ose dublikatë të sigurisë në banka të tjera gjenesesh.	IRGJB B. Gjenetike, Njësia e shëndetit të gjermoplazmës	
	Tymosje joefikase	Zhvendosja dhe humbja e integritetit gjenetik nga insektet dëmtimi	Caktoni staf të trajnuar mirë në përpunimin e farës		Aplikoni tymosje në dozat më efektive. Përfshijnë testimi i shëndetit të farës gjatë testeve të rregullta të qëndrueshmërisë së ruajtjes.	Mblidhni fara dhe panik të reja nga donatorë, vendndodhje ose dublikatë të sigurisë në banka të tjera gjenesesh	IRGJB B. Gjenetike, Njësia e shëndetit të gjermoplazmës	
	Mungesa e procedurave të duhura të asgjësimit për materialet e ndotura bimore	Përhapja e dëmtuesve dhe sëmundjeve në zona të reja.			Zhvilloni dhe zbatoni procedurat e duhura të asgjësimit për materialet bimore të kontaminuara.	Kufizoni zonat e prekura, ndërprisni mbjelljen e të korrave dhe eliminoni bujtësit e tjerë në zonat ngjitur.	IRGJB B. Gjenetike, Njësia e shëndetit të gjermoplazmës	
	Përzierje nga shirëset mekanike të papastrat dhe përzgjedhja e kokrrave të qëndrueshme, rezistente ndaj shirësve mekanikë	Humbja e integritetit gjenetik		Nëse është i nevojshëm shirësi mekanik, pastroni tërësisht pajisjet dhe tabakanë e grumbullimit ndërmjet mostrave.	Thërrisni dhe pastroni mostrat me dorë dhe pastroni tryezën e punës midis mostrave.	Mblidhni fara dhe panik të reja nga donatorë, vendndodhje ose dublikatë të sigurisë në banka të tjera gjenesesh.	IRGJB B. Gjenetike	
Konservimi, magazinimi	Vendosja e gabuar e paketave përsëri në tabaka e ruajtjes gjatë konferencave për vizitorët	Humbja ose vendosja e gabuar e germplazmës	Kufizoni aksesin e germplazmës për personelin e autorizuar.		Kryerja e verifikimit të rregullt dhe të pavarur të vendndodhjes së anëtarësimit dhe përditësimit i tij në sistemin e kompjuterizuar të bazës së të dhënave. Bëni shumë etiketat e paketave dhe tabakave	Zëvendësoni ngjitjet e prekura me fara nga grupi bazë. Mblidhni fara të reja nga donatorë, vendndodhje ose dublikatë të sigurisë në banka të tjera gjenesesh.	IRGJB B. Gjenetike	Mesatar 40
	Nënvlerësimi i madhësisë kritike të mostrës	Humbja e integritetit gjenetik			Ruani stokun e tepërt të grupit bazë (1500-6000 fara) duke pasur parasysh rënien e pritshme të	Zëvendësoni ngjitjet e prekura me fara nga grupi bazë. Mblidhni fara të reja nga donatorë,	IRGJB B. Gjenetike	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

					qëndrueshmërisë gjatë ruajtjes.	vendndodhje ose dublikatë të sigurisë në banka të tjera gjenesh.		
	Materiali i paketimit joefektiv dhe metoda e përkueshme nga lagështia, dëmtuesit ose patogjenët	Reduktimi ose humbja e qëndrueshmërisë		Sigurohuni që aparatet i vulosjes të funksionojë siç duhet dhe se zona dhe teknika e paketimit janë aseptike..	Përdorni materiale paketimi standarde të industrisë dhe metodë që është e papërkueshme nga lagështia, dëmtuesit ose patogjenët.	Zëvendësoni ngjitjet e prekura me fara nga grupi bazë. Mblidhni fara të reja nga donatorë, vendndodhje ose dublikatë të sigurisë në banka të tjera gjenesh.	IRGJB B. Gjenetike	
	Vendi i dyfishimit të sigurisë është i prekshëm nga fatkeqësitë natyrore	Dyfishimi i paarritshëm ose humbja e sigurisë		Rezervimi i plotë në Svalbard			IRGJB B. Gjenetike	
	Ndryshimi i politikave, aftësive financiare dhe teknike të qeverive që presin dyfishimin e sigurisë	Dyfishimi i paarritshëm ose humbja e sigurisë		Rezervimi i plotë sekondar në Svalbard, Norvegji. Rezervimi i pjesshëm në një qendër tjetër CGIAR. Përgatitni një skemë të tërheqjes në rast të pa-qëndrueshmëria në vendin pritës.			IRGJB B. Gjenetike	
Testimi	Gabim njerëzor në marrjen dhe kodimin e leximeve të peshës	Të dhëna të pasakta të përmbajtjes së lagështisë	Caktoni staf të trajnuar mirë		Kompjuterizoni përcaktimin e MC bazuar në peshë lexime nga dy perseritje.	Kryeni një përsëritje të tretë nëse ka variacion të gjerë mes dy replikave.	IRGJB B. Gjenetike	Mesatar 30
	Aparat peshimi me defekt	Të dhëna të pasakta të përmbajtjes së lagështisë		Bilanci i peshimit të kalibrimit tremujor.			IRGJB B. Gjenetike	
	Kryerja joefikase e testit të qëndrueshmërisë dhe kodimit	Testi i qëndrueshmërisë i vonuar/mbyllur	Planifikoni paraprakisht dhe punësoni teknikë dhe kodues të trajnuar siç duhet.		Monitoroni dhe ndiqni nga afër orarin e testimit të qëndrueshmërisë	Jepini përparësi aderimeve të veçanta dhe unike.	IRGJB B. Gjenetike	
	Gabim njerëzor në vlerësimin e qëndrueshmërisë.	Rezultati i pasaktë i aftjetësore qëndrueshmërisë	Caktoni staf të trajnuar mirë në ISTA standardet.		Përcaktoni qëndrueshmërinë nga dy përsëritje.	Kryeni një përsëritje të tretë nëse ka variacion të gjerë mes dy replikave.	IRGJB B. Gjenetike	
	Përgjumje	Rezultati i pasaktë i aftjetësore			Pushoni përgjumjen. Optimizoni metodat për		IRGJB B. Gjenetike	Mesatar 36

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

				të thyer përgjumjen e llojeve të pabindura dhe specieve të egra.			
Procedura e papërshtatshme e testimit të qëndrueshmërisë për lloje të veçanta të germplazmës	Rezultati i pasaktë i aftjetesore			Kërkonti procedurën e duhur të rritjes nga donatori. Përmirësimi i mbirjes së llojeve problematike të farave.	Provoni mbirjen në agar.	IRGJB B. Gjenetike	
Intervali i papërshtatshëm i testimit të qëndrueshmërisë	Humbja e qëndrueshmërisë			Vendosni intervale të testimit të qëndrueshmërisë për lloje të ndryshme farash.	Zëvendësoni me farat nga grupi bazë. Mblidhni farë të re nga donatori, vendndodhja ose dublikatat e sigurisë në vende të tjera	IRGJB B. Gjenetike	
Gabimi njerëzor në vlerësimin e shëndetit të farës.	Incidenca e dëmtuesve nuk u zbulua	Caktoni staf që është i trajnuar mirë në Shoqatën Ndërkombëtare të Testimit të Farës (ISTA) dhe protokollet e Sistemit Kombëtar të Shëndetit të Farës në SHBA për shëndetin e farës duke testuar. Angazhoni patologët e Qendrës dhe		Përcaktoni shëndetin e farës nga dy përsëritje.	Kryeni një përsëritje të tretë nëse ka një ndryshim të madh midis dy përsëritjeve.	IRGJB B. Gjenetike, Njësia e shëndetit të germoplazmës	
Metodat e gabuara të shqyrtimit të dëmtuesve	Dëmtimi i dëmtuesve			Pajtohuni me standardet e cilësisë të mbajtura nga rregulloret e qendrës dhe/ose të vendit. Zhvilloni metoda të përmirësuara për të minimizuar gabimet në teknikat laboratorike të shëndetit të farës për zbulimin e patogjenëve.	Zëvendësoni me farat nga grupi bazë. Mblidhni fara të reja nga donatorë, vendndodhje ose dublikatë të sigurisë në banka të tjera gjeneshe.	IRGJB B. Gjenetike,	
Pajisjet e defektit për kontrollin e dëmtuesve	Dëmtimi i dëmtuesve		Inspektoni periodikisht laboratorët e patologjisë dhe kalibrat pajisje.			IRGJB B. Gjenetike,	
Personel i patrajnuar në zbulimin e transgjeneve	Humbja e integritetit gjenetik të aderimeve	Kryerja e trajnimit të rregullt të stafit në			Zëvendësoni me fara nga grupi bazë nëse ka.	IRGJB B. Gjenetike,	I lartë 60

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

		të tjera	zbulimin transgjenik.			Kërkoni ose mblidhni fara të reja nga donatori ose vendndodhja ose nga dublikatë të sigurisë të ruajtura mirë në vende të tjera		
	Mungesa ose përcaktimi i gabuar i pranisë së transgjenit	Informacion i pasaktë ose i gabuar në lidhje me praninë e transgjenit			Përdorni sisteme standarde të industrisë së zbulimit të transgjenit..		IRGJB B. Gjenetike,	
	Përhapja e paqëllimshme e transgjenit në koleksion	Humbja e integritetit gjenetik të aderimeve të tjera	Përcaktoni një grup të veçantë personeli për trajtimin e materialeve transgjenike.	Përcaktoni një dhomë të veçantë përpunimi dhe magazinimi për trajtimin dhe ruajtjen e materialeve transgjenike. Caktoni një zonë eksperimentale për transgjenikët larg parcelave të shumëzimit të farës	Gjatë regjistrimit, kërkohet një deklaratë e veçantë që mostrat e farës nuk përmbajnë transgjene. Ndiqni protokollet e biosigurisë së vendit pritës dhe qendrës për të minimizuar transferimi aksidental i transgjeneve në jotransgjenik aderimet.	Testoni farat e parcelave ngjitur për praninë e transgjenit. Zëvendësoni ngjitjet e prekura me fara nga grupi bazë. Mblidhni fara të reja nga donatorë, vendndodhje ose dublikatë të sigurisë në banka të tjera gjeneshe.	IRGJB B. Gjenetike,	
Rigjenerimi	Menaxhimi i dobët i parcelës në terren	Humbja e integritetit gjenetik		Përdorni madhësi standarde të parcelave të mëdha për të siguruar lëvizje minimale.	Ndiqni procedurat standarde për menaxhimin e parcelës duke siguruar që të paktën 100 bimë mund të rriten pjekuria.	Zëvendësoni ngjitjet e prekura me fara nga grupi bazë. Mblidhni fara të reja nga donatori, vendi ose siguria dublikatë në banka të tjera gjen.	IRGJB B. Gjenetike,	
	Keqidentifikimi i aderimeve	Humbja e germplazmës	Caktoni staf të shumtë në përgatitjen, etiketimin e farës, Shpërndarja e farës në shtratin e farës dhe shpërndarja e fidanëve në parcelat fushore.		Kontrolloni dy herë etiketat e farave dhe fidanëve mbjellja e bimës para dhe pas shpërndarjes në shtratin e farës dhe parcelat fushore.		IRGJB B. Gjenetike,	
	Mashtrimi i gabuar i komponentëve të vërtetë të germplazmës origjinale	Humbja e integritetit gjenetik	Caktoni trajtimin e mostrave shumë heterogjene për personelin e trajnuar mirë.		Rigjenerimi i veçantë i mostrave shumë heterogjene bazuar në karakteristikat origjinale të farës mostrat.	Zëvendësoni acc e prekura me fara nga grupi bazë. Mblidhni fara të reja nga donatori, vendi ose siguria dublikatë në banka të	IRGJB B. Gjenetike,	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

					tjera gjen.		
Produktiviteti diferencial i polenit të nëntipave në mostrat shumë heterogjene.	Humbja e integritetit gjenetik			Mblidhni veçmas farat nga nëntipet e ndryshme të aderimit dhe bashkoni ato proporcionalisht për të formuar kampionin për ruajtje.	Zëvendësoni ngjitjet e prekura me fara nga grupi bazë. Mblidhni fara të reja nga donatorë, vendndodhje ose dublikatë të sigurisë në banka të tjera gjenesh.	IRGJB B. Gjenetike,	
Pllenim i kryqëzuar nga germplazma tjetër	Humbja e integritetit gjenetik		Vendosni rigjenerimin e specieve të egra brenda një ekrani të sigurt. Merrni parasysh instalimin e barrierave të polenit në ekran. Në terren, parandaloni pllenimin nga poleni i huaj me ndihmën e duhur izolim	Përdorni hapësirë 30 cm x 30 cm për aksesime fotosensitive dhe të larta, si dhe materiale të reja. Ndërthurni parcela me lloje të ndryshme. Nëse është e aplikueshme kokat e farave të qeseve para derdhjes së polenit. Përdorni skemën e parcelës në terren që shmang rrezikun e mundshëm të tejkalimit	Zëvendësoni ngjitjet e prekura me fara nga grupi bazë. Mblidhni fara të reja nga donatorë, vendndodhje ose dublikatë të sigurisë në banka të tjera gjenesh.	IRGJB B. Gjenetike,	
Pjalmimi nënoptimal	Humbja e integritetit gjenetik		Siguroni kafaze pjalmimi nëse është e nevojshme.	Përdorni pjalmuesit përkatës për të siguruar pllenim, minimizoni kontributin diferencial të gameteve mashkullore me pjalmim artificial dhe siguroni çiftimin e duhur femër-mashkull me izolim, pjalmim manual, etj.		IRGJB B. Gjenetike,	
Cilësi e dobët e korrjes për ruajtje	Humbja e integritetit gjenetik			Mblidhni farat në pjekurinë fiziologjike. Tharje e ngadaltë një fryni farën para dhe pas tharjes për të hequr kash të dhe kokrra të pambushura dhe të lehta.		IRGJB B. Gjenetike,	
Mjedis rigjenerimi i ndryshëm nga vendi i origjinës	Zhvendosja gjenetike ose humbja e integritetit gjenetik		Rishikoni origjinën gjeografike të germplazmës dhe kryeni rigjenerimin në të njëjtin mjedis	Rritni specie të ndryshme nën kërkesat e tyre optimale për dritë.		IRGJB B. Gjenetike,	Mesatar 54

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

			ose të ngjashëm ose në mjedis të kontrolluara (p.sh. sera, kafaze ekrani, etj.) që plotësojnë kërkesat mjedisore të germplazmës.				
Vendndodhja e papërshtatshme e bankës gjenetike për rigjenerimin e materialeve të ndjeshme ndaj fotoperiodës	Dështimi për të prodhuar fara të reja			Rritni specie të egra dhe ngjitje të ndjeshme ndaj fotoperiodit gjatë sezonit të lagësht		IRGJB B. Gjenetike,	
Ikja e specieve jovendase në mjedis	Pushtimi i habitatit pritës	Rregulloni aksesin në ekran dhe stafi duhet të ndryshojë rrobat e punës për të minimizuar shpërndarjen e tyre farat kur largohen.	Kufizoni rritjen e specieve të egra në vazo pa vrima brenda një ekrani të përmbajtur me ekranet rrjetë në të gjitha kanalet kulluese.	Pas korjes, digjni të gjitha materialet e mbetura duke përfshirë dheun.	Kufizoni zonat e prekura, monitoroni për specie të egra jo-vendase dhe eliminoni ato përpara fazës riprodhuese	IRGJB B. Gjenetike,	
Sëmundjet endemike nga zonat ngjitur të prodhimit	Humbja e germplazmës		Kryeni rigjenerimin në zona të izoluar larg nga fermat prodhuese			IRGJB B. Gjenetike,	
Mungesa e pesticideve për të kontrolluar insektet kryesore dëmtuesit për shkak të rregulloreve strikte	Humbja e germplazmës					IRGJB B. Gjenetike,	
Mbirje e ulët e germplazmës për shkak të përgjumjes së fortë	Humbja e germplazmës			Kryerja e kërkimeve mbi fiziologjinë e gjumit të farës dhe metodat për të thyer gjumin. Mblidhni dhe integroni njohuritë tradicionale për optimale rigjenerimi i tokave dhe primitiv	Përdorni kulturën e indeve dhe shpëtimin e embrionit për të mbirë aksione të pabindura. Pastroni farat e specieve të caktuara me letër rëre për të lehtësuar përgjumjen.	IRGJB B. Gjenetike,	
Karakterizi m-Vlerësimi	Mbledhja dhe kodimi joefikas dhe i gabuar i të dhënave	Të dhëna të prapambetura dhe të pasakta të karakterizimit	Caktoni personelin me trajnim adekuat në karakterizimin sipas standardeve	Siguroni kodues dixhital të dorës.	Verifikoni në mënyrë të pavarur të dhënat e koduara. Automatizimi llogaritja, përditësimi dhe	IRGJB B. Gjenetike,	Mesatar 54

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

			ndërkombëtare.		raportimi i të dhënave të karakterizimit në bazën e të dhënave.			
	Përshkruarit që nuk kanë korrespondencë të qartë me përshkruarit aktualë të standardeve ndërkombëtare	Nuk ka ose dobi të kufizuar të të dhënave të karakterizimit			Përdorni përshkruarit të përditësuar dhe jepni referenca për të gjitha matjet dhe klasifikimet.	Ri-karakterizimi i aderimeve për tipare problematike duke përdorur përshkruarit aktualë të standardeve ndërkombëtare.	IRGJB B. Gjenetike,	
	Përshkrimi i kufizuar i bazuar në tekst	Përshkrimi morfologjik jo i plotë dhe i pasaktë			Përfshini imazhe (600-800 piksele) të pjesëve kryesore të bimës të shoqëruara me udhëzues standard me ngjyra p.sh. Mansell ngjyrat.		IRGJB B. Gjenetike,	
	Mungesa e vlerësimit të diversitetit të koleksionit	Niveli i panjohur i gjerësisë, dyfishimit dhe boshllëqeve në grumbullim dhe ruajtje të dublikatë e panevojshme			Kryerja e profilizimit molekular dhe analizës së diversitetit	Përcaktoni një grup koleksionesh bërthamore dhe filloni të eliminoni dublikatat e tepërta të materialeve bazë	IRGJB B. Gjenetike,	
5. Ruajtja, shumëzimi, shpërndarja dhe përdorimi i qëndrueshëm i resurseve gjenetike të bimëve/të varieteteve të fermerit								
SHPERNDARJA								
Politika/ Ligjshmëria	Mungesa e njohurive ose neglizhenca mbi Protokollin e Shkëmbimit të Farës dhe Traktatin Ndërkombëtar	Shpërndarja pa MTA shoqëruese. Shpërndarja e paqëllimshme e mikroplazmës së kufizuar (p.sh. materialet jo-MLS). Informacion i gabuar për statusin e shkëmbimit (MLS) të	Kryerja e përditësimit të rregullt të marrëveshjeve ndërkombëtare në lidhje me shkëmbimin e germplazmës.		Zbatoni një fletë zhdoganimi për shpërndarjen e germplazmës duke siguruar që MTA dhe dokumentet e tjera të përshtatshme dhe miratimi i personelit në fjalë janë marrë përpara lëshimit.	Dërgoni menjëherë dokumentet dhe informacionet e sakta të marrësi i germplazmës, duke përfshirë pranimin e konfirmimit dhe formularët e marrëveshjes që duhet të plotësohen dhe kthehen.	IRGJB B. Gjenetike, Mbarështimi i Bimëve; Trajnimi	
	Marrësit e germplazmës "të përcaktuar" ose të mikroplazmës "të pacaktuara" përipiqen të pretendojnë të drejtat e IP mbi mikroplazmën	Kufizimet në aksesin dhe përdorimin e ardhshëm të germplazmës			Shpërndani aderimet sipas një MTA standarde FAO-CGIAR për germplazmën "e caktuar" dhe për materialet "të pacaktuara" të krijuara nga Qendra e zhvilluar në bashkëpunim me FAO dhe Qendrën tjetër CGIAR, me një klauzolë mbi të drejtën e	Dërgoni një njoftim zyrtar të patentave dhe PVP-së në lidhje me statusin e materialeve të mikroplazmës në fjalë. Paraqisni padi kundër shkelësve dhe ndaloni aksesin e tyre në germplazmën e IT.	IRGJB B. Gjenetike Qendrat e RGB; FAO	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

					Qendrës për të ndërmarrë veprime ligjore në rasti i shkeljes së MTA, sipas marrësit marrëveshje me kushtet e MTA.			
	Mos respektimi i rregullave fitosanitare	Germplazma e shperndare nga banka gjenetike mbart semundje ose ndotje nga insektet.			Seed Health Units materialet për bakteriale dhe sëmundjet mykotike sipas standardeve fitosanitare të vendit importues.	Dërgoni menjëherë procedurat e menaxhimit të sëmundjeve dhe dëmtuesve tek marrësit e germplazmës.	IRGJB B. Gjenetike, Njësia e shëndetit të germoplazmës	
Përgatitja e farës	Klasifikimi i gabuar dhe karakterizimi i gabuar dhe të dhënat e rezervave të farës	Identifikimi dhe përgatitja e vonuar e germplazmës së kërkuar	Kryeni trajnime të rregullta për karakterizimin e farës.		Kontrolloni të dhënat e karakterizimit. Përfshini të dhëna vlerësimi që lidhen me nevojat e përdoruesve të ndryshëm.	Konfirmoni marrjen e kërkesës për farën. Nëse ka dyshime të arsyeshme mbi identitetin dhe disponueshmërinë e mikroplazmës së kërkuar, njoftoni kërkuesit për të mundshmen vonesa e dorëzimit.	IRGJB B. Gjenetike, Biblioteka, Zyra e komunikimit	
	Përpunimi joefikas dhe i ngadaltë i kërkesave për mostra.	Marrës të pakënaqur të germplazmës	Përkushtoni personelin për t'i shërbyer kërkesave të farës.		Mbani dosjet e dokumenteve përkatëse të vendit dhe ndërkombëtare të karantinës.		IRGJB B. Gjenetike, Njësia e shëndetit të germoplazmës	
	Gabime në përgatitjen ose etiketimin e mostrave	Gjermplazmë e gabuar e shpërndarë nga banka e gjeneve			Miratoni barkodimin dhe respektoni nga afër protokollin e shpërndarjes së farës.	Dërgoni menjëherë germplazmën e saktë dhe udhëzimet për asgjësimin e mikroplazmës së gabuar të marrë.	IRGJB B. Gjenetike,	
	Stoku i pamjaftueshëm i farës për shpërndarje	Vono kërkesën në shërbimin e farës			Mbani një minimum prej 1,500-2,000 fara për bashkim në koleksionin aktiv. Inkorporoni sinjalizimet në sistemin e kompjuterizuar të kontrollit të stokut të farës për inventar të ulët. Mbani shumë rezerva gjenetike të njohura dhe RIL në grupin aktiv, si dhe ADN-në e tyre	Kryeni shumëzimin e farës së aderimeve dhe njoftoni kërkuesin për datën e pritshme të disponueshmërisë. Bëni një marrëveshje me kërkuesin për financimin dhe planin e rritjes së farës, nëse Qendra nuk mund të përmbushë menjëherë kërkesën.	IRGJB B. Gjenetike,	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

					mostra nëse ka.			
Dergimi	Germplazma e shpërndarë me qëndrueshmëri të ulët	Marrës të pakënaqur të germplazmës			Kryerja e hulumtimit mbi natyrën e përgjumjes dhe metodat për të thyer gjumin. Përfshini një protokoll se si të rritet materiali i veçantë në çdo transportues transporti, duke përfshirë metodat e thyerjes së gjumit.	Verifikoni menjëherë qëndrueshmërinë e serisë së farës, rinovoni të nevojshme dhe dërgoni farën shumë të qëndrueshme tek kërkuesi, nëse është ende e nevojshme.	IRGJB B. Gjenetike,	
	Humbja e dokumentacionit	Humbja e informacionit të rëndësishëm për germplazma			Përfshini kopjet e dokumentacionit brenda transportit kutitë		IRGJB B. Gjenetike,	
	Kushtet e pafavorshme gjatë transportit	Vonesa në dorëzim, pakësimi i qëndrueshmërisë ose humbja e materialeve			Përdorni materiale paketimi që mund t'i rezistojnë kushteve të pafavorshme. Zgjidhni shpërndarjen e shpejtë dhe nën akull të thatë nëse disponohet me shërbime të besueshme transporti dhe sistemi i përcjelljes.	Nëse rruga dhe koha e marrë nga materiali zgjaten në mënyrë të paarsyeshme, ridërgoni farat e reja duke përdorur një korrier alternativ.	IRGJB B. Gjenetike,	
MENAXHIMI DHE SHPËRNDARJA E INFORMACIONIT								
Etiketimi	Zbehja e etiketave dhe etiketimi i gabuar i qeseve të reja dhe kontejnerëve të tjerë për aderimin e germplazmës	Informacion i gabuar mbi identitetin dhe inventarin e germplazmës			Vendosni etiketa dhe barkode rezistente ndaj zbehjes, të krijuara nga kompjuteri, brenda dhe jashtë të gjithë kontejnerëve. Skanoni etiketat e barkodit dy herë në fara dhe tabaka për të parandaluar gabime, dhe më pas numëroni fizikisht hyrjet në tabaka	Verifikoni identitetin me dhuruesin, të dhënat dhe gjurmët e gishtërinjve të ADN-së.	IRGJB B. Gjenetike	
	Vendosja e gabuar e etiketave pasi farat vendosen për tharje	Humbja e aderimeve	Caktoni trajtimin tek personeli i trajnuar mirë. Vendosni etiketat me kujdes nën fara për të minimizuar gabimet.			Zëvendësoni ngjitjet e prekura me fara nga grupi bazë. Mblidhni fara të reja nga donatori, vendi ose siguria dublikatë në banka të	IRGJB B. Gjenetike,	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

						tjera gjen.		
Trajtimi i të dhënave	Regjistrimi i efikas dhe menaxhimi i bazës së të dhënave	Të dhëna të prapambetura dhe të pasakta të karakterizimit			Përdorni sistemin e bazës së të dhënave GRU dhe dorëzoni të dhëna të reja te SINGER çdo muaj. Lidhni kopje të forta të të dhënave në librat.		IRGJB B. Gjenetike, Njësia e Teknologji Informacion	
	Përdorimi i gabuar i informacionit dhe grupet e çorganizuar të të dhënave (p.sh. sistemi i informacionit, vëzhgimi në terren/laborator)	Humbja ose paarritshmëria e informacionit			Përdorni sistemin e bazës së të dhënave GRU dhe arkivoni fletët origjinale të të dhënave. Integroni operacionet e bankës gjenetike, të dhënat e shpërndarjes dhe bazat e të dhënave të politikave të shkëmbimit të farës.	Monitoroni rregullisht trajtimin e të dhënave dhe kodoni të dhënat e humbura.	IRGJB B. Gjenetike, Njësia e Teknologji Informacion	
	Regjistrimi jo i duhur i përmbajtjes së lagështisë, inventarit të farës, qëndrueshmërisë, vendndodhjes së ruajtjes dhe të dhënave të karakterizimit.	Informacion i pasaktë ose i gabuar			Verifikoni në mënyrë të pavarur të dhënat e koduara. Automatizoni llogaritjen, përditësimin dhe raportimin e përmbajtjes së lagështisë, inventarit të farës, qëndrueshmërisë, vendndodhjes së ruajtjes dhe të dhënave të karakterizimit në bazën e të dhënave. Siguroni mjete vendimmarrëse në bazën e të dhënave për të ndryshme operacionet e genebanking.	Rikodoni të dhënat e inventarit dhe qëndrueshmërisë nga fletët e të dhënave nëse janë të besueshme, përndryshe përsëritni testet e inventarit dhe qëndrueshmërisë.	IRGJB B. Gjenetike	
Rezervimi	Mungesa e rezervës së sigurt	Humbja e të dhënave të bankës gjenetike		Transferoni të dhëna të reja në CD ose kasetë në dy baza të të dhënave qendrore në ndërtesa të veçanta. Ruani gjithashtu në hapësirën kibernetike të sigurt, të rregulluar me	Bëni fotokopje dhe kopje elektronike të fletëve origjinale të të dhënave. Përdorni kopje rezervë automatike pas çdo sesioni në stacionin e punës. Bëni kopje rezervë të përditshme në rritje dhe kopje rezervë të dobëta të plota.	Merrni të dhëna nga kopjet elektronike rezervë dhe/ose të dhënat në letër nëse janë të disponueshme.	IRGJB B. Gjenetike, Njësia e Teknologji Informacion	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

				pasaportë.				
Cilësia e të dhënave	Vendndodhja e pasaktë e vendeve të grumbullimit	Paraqitja e gabuar e shpërndarjes ekografike			Përdorni GIS në grumbullim për integrim të lehtë në sistemin e bazës së të dhënave glob.		IRGJB B. Gjenetike,	
	Informacioni i pamjaftueshëm për tipare të rëndësishme të anëtarësimit.	Interesimi dhe përdorimi i ulët i germplazmës			Mblidhni të dhëna për tipare të rëndësishme. Përfshini informacionin e dëshirueshëm nga burime të ndryshme.		IRGJB B. Gjenetike,	
	Gabim njerëzor në mbledhjen e të dhënave	Të dhëna të gabuara		Përdorni kompjuterë xhepi të dorës në mbledhjen e të dhënave në terren.	Kontrolloni integritetin e të dhënave me komandat SQL për të kapur të dhëna jashtë linjës.		IRGJB B. Gjenetike,	
	Të dhënat dhe informacionet e rëndësishme mbeten në formë të papërdorshme.	Niveli i ulët i përdorimit të germplazmës dhe informacionit.			Shpërndani informacionin përkatës në lidhje me germplazmën përmes katalogëve të germplazmës, buletineve, revistave, buletineve dhe manualeve të funksionimit në shtyp dhe kibernetikë mediat.	Ofroni asistencë teknike sipas kërkesës për kërkimin e të dhënave dhe informacionit të posaçëm në lidhje me gjermoplazmën.	IRGJB B. Gjenetike, Biblioteka, Zyra e Komunikimit	
Ndarja e të dhënave	Disponueshmëria e ngadaltë e të dhënave të vlerësimit për përdoruesit ndërkombëtarë	Interesimi dhe përdorimi i ulët i germplazmës		Kompjuterizimi dhe harmonizimi i bazës së të dhënave me sistemin global.	Dorëzoni menjëherë të dhënat e vlerësimit në bazat e të dhënave ndërkombëtare.		IRGJB B. Gjenetike,	
	Aftësi të kufizuara TIK; problemet e serverit, rrjetit dhe IT-së	Mungesa ose aksesit i dobët i mikroplazmës dhe të dhënave të rëndësishme për përdoruesit e mundshëm	Angazhoni një kurator kompetent të të dhënave për të dokumentuar dekada të të dhënave të vlerësimit në një sistem të centralizuar të të dhënave.	Përdorni softuer dhe harduer të qëndrueshëm dhe angazhoni mbështetje të plotë teknike nga Njësia e Teknologjisë së Informacionit. Ndryshoni kompjuterët çdo 5 vjet. Përmirësoni kujtesën dhe sistemin operativ	Rregulloni instalimin dhe shkarkimin e softuerit. Kufizoni përdorimin e kompjuterit tek personeli i autorizuar.	Sigurooni menunë e kërkesave për informacion në faqen e internetit dhe shërbeni kërkesat duke gërmuar regjistrime të shtypura dhe/ose elektronike.	Njësia e Teknologji Informacion	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

	Mosfunksionim i pajisjeve, probleme me harduerin dhe softuerin dhe ndërprerje të energjisë	Dështimi në përditësimin e të dhënave nga stafi i genebank dhe dëmtimi i sistemit të kompjuterizuar të bazës së të dhënave		Instaloni njësi të përpëta UPS dhe paketa baterish të këmbyeshme. Zbatoni ndezjen automatike të gjeneratorit brenda 30 sekondave. Përdorni 2 furnizime me energji alternative të lidhura me të njëjtin server.	Aktivizo njoftimin e menjëhershëm të 2 punonjësve në punë dhe telefonat e shtëpisë në rast të problemeve që lidhen me bazën e të dhënave. Rezervoni të dhënat çdo javë në 2 kasete/CD, 1 i mbajtur në qendër, tjetri në shtëpinë e stafit për 1 vit e më vonë në qendrën ndërkombëtare të të dhënave.		IRGJB B. Gjenetike,		
INFRASTRUKTURE/OBJEKT FIZIK									
Funksioni	Kushtet e ruajtjes në bankën e gjeneve nuk janë të përshtatshme (temperatura, lagështia, kushtet e dritës, ekspozimi ndaj organizmave kontaminues, dëmtuesve)	Reduktimi ose humbja e qëndrueshmërisë		Instaloni një sistem alarmi për dyert e hapura dhe ndryshimet e temperaturës/lagështisë në zonat e përpunimit dhe të magazinimit.	Kontrolloni dhe mirëmbani rregullisht njësitë ftohëse dhe dehumidifikuesit.	Shumëzoni, përpunoni me kujdes dhe dërgoni aderime në bankat më të mira të gjeneve dhe/ose Svalbard për rezervë sigurie.	IRGJB B. Gjenetike Njesia e mirëmbajtjes së objektit fizik		
	Organizimi i dobët i tabakave të magazinimit, rafteve dhe ndarjeve	Humbja ose vendosja e gabuar e germplazmës		Racionalizoni rregullimin e tabakave të magazinimit, rafteve dhe ndarjeve.	Zhvilloni një sistem të thjeshtë etiketimi për njësitë e hapësirës së ruajtjes. Kryerja e verifikimit të rregullt dhe të pavarur të vendndodhjes së anëtarësimit dhe përditësimi i tij sistem i kompjuterizuar i bazës së të dhënave.		IRGJB B. Gjenetike		
	Përkeqësimi i objekteve dhe pajisjeve	Reduktimi ose humbja e qëndrueshmërisë së farës		Të ndjekë përmirësimin dhe zgjerimin e vazhdueshëm të pajisjeve në terren dhe laboratorike, etj.				IRGJB B. Gjenetike	Mesatar 40
	Mosfunksionimi i dhomës së ftohtë	Reduktimi ose humbja e qëndrueshmërisë së farës		Vendosni higrotermografi që janë të lidhur me furnizimin me				IRGJB B. Gjenetike Njesia e mirëmbajtjes	Mesatar 40

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

				energji rezervë dhe sistemin e alarmit. Siguroni dhomat me shumë kompresorë dhe dehumidifikues për të cilët janë programuar operacion alternativ.			së objektit fizik	
Siguria	Ndërprerja e furnizimit me energji elektrike	Reduktimi ose humbja e qëndrueshmërisë		Instaloni, kontrolloni rregullisht dhe mirëmbani një gjenerator elektrik emergjent për energji rezervë në dhomat e ruajtjes, ndriçimin thelbësor të bankës së gjeneve, pajisjet e monitorimit dhe bravat e aksesit gjatë ndërprerjeve të energjisë elektrike.			IRGJB B. Gjenetike Njesia e mirëmbajtjes së objektit fizik	I ulët 18
	Vjedhje apo vandalizëm	Humbja e germplazmës		Vendoseni ndërtesën nën mbikëqyrje 24-orëshe të sigurisë rrethuese. Lidhni sistemin e alarmit me fibër optike me zyrën e sigurisë dhe policinë. Instaloni bravë të dyfishtë në zona të ndjeshme dhe monitorim të kamerave me qark të mbyllur nga rojet. Instaloni sensorë për kontaktet e derës, thyerjet e xhamit dhe lëvizje të pazakonta jashtë orarit të punës	Kufizoni aksesin në objektet e bankës gjenetike për personelin e autorizuar me distinktivin e caktuar dhe kodin PIN për akses. Kryeni kontrollin e historikut të personelit që do të përdorë objektin. Informoni rregullisht rojet e sigurisë për protokollet e sigurisë dhe të sigurisë së bankave të gjeneve.		IRGJB B. Gjenetike Njesia e mirëmbajtjes së objektit fizik, siguria	I ulët 0
	Rreziqet	Reduktimi ose humbja	Caktoni personel nga njesia	Projektimi dhe	Kryeni kontrolle		IRGJB	I lartë

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

	mjedisore/elementet e motit, tërmetet, ngjarjet e tjera katastrofike (lufta civile,...) dhe zjarri	e qëndrueshmërisë	e genebank dhe zyra e sigurisë për vëzhgimin 24/7 të objektit	ndërtimi i ndërtesës sipas standardeve të sigurisë, mjedisit dhe artilerisë dhe rezistenca ndaj tërmeteve. Instaloni sisteme alarmi zjarri dhe gazi. Siguroni dyer të izolimit nga zjarri, aparate zjarri dhe dyer që mund të hapen brenda dhomave të ftohta për të parandaluar personelin duke u bllokuar	periodike të mirëmbajtjes dhe inspektioni bankën e gjeneve gjatë shirave të dendur dhe tërmeteve për rrjedhje në dhomat e ftohjes dhe tharjes. Kontrolloni periodikisht kontrollet e sigurisë nga zjarri.		B. Gjenetike	60
SHËRBIMET E PERSONELIT DHE MBËSHTETJES								
Personeli	Kompletim joadekuat i stafit teknik	Operacione joefikase	Punësoni të paktën një teknik shumë të kualifikuar secili për të menaxhuar testin e qëndrueshmërisë së farës, testin e tharjes dhe lagështisë së farës, testin e shëndetit të farës, karakterizimin dhe rigjenerimin, menaxhimin e të dhënave dhe shpërndarjen e farës. Për një koleksion aktiv me nevoja kërkimore dhe zhvillimi, punësoni një shkencëtar për të marrë përsipër planifikimin, kërkimin dhe analizën, një teknik për funksionimin e përditshëm të laboratorit, asistent laborator për pastrimin e farës, përpunimin e farës dhe paketimin e farës, dhe punëtorë në terren. për mbjelljen, paraqitjen e fushës, ekranin dhe				IRGJB B. Gjenetike	Mesatar 36

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

			mirëmbajtja dhe vjelja e fushës					
	Stafi i paaftë	Operacione joefikase	Punësoni studiues me diploma të avancuara në fiziologji / gjenetikë të bimëve. Punësoni teknikë laboratorori me përvojë në shkencën e bimëve. Punësoni asistentë laboratorori me trajnime në botanikë bazë. Siguroni 1-2 javë trajnim intensiv në terren për çdo anëtar të ri mbi protokollet e standardizuara laboratorike dhe në terren, e ndjekur nga mbikëqyrja e ngushtë për aq kohë ashtu si duhej.					IRGJB B. Gjenetike
	Detyrat rutinë dhe shpërblime jokonkurruese	Qarkullim i shpejtë i stafit	Rrotulloni sa më shumë detyrat e punës ose caktoni projekte të veçanta teknikëve. Edukoni punëtorët për misionin e objektit për të rritur moralin dhe të krijojë një qasje të orientuar drejt kërkimit					IRGJB B. Gjenetike
Ambienti i punës	Ekspozimi ndaj rreziqeve profesionale	Aftësia e reduktuar e fuqisë punëtore			Mbroni anëtarët e stafit nga ekspozimi ndaj pesticideve, për shembull, duke spërkatur gjatë fundjavave.			IRGJB B. Gjenetike Njesia e kontrollit te semundjeve
Shërbime mbështetëse	Shërbime joefikase të burimeve njerëzore	Punësimi i vonuar i fuqisë punëtore të kërkuar			Rishikoni dhe thjeshtoni protokollin e punësimit/rekrutimit.			Burimet Njerzore
	Shërbime joefikase të blerjes dhe riparimit	Dorëzimi/riparimi i vonuar i furnizimeve dhe pajisjeve të kërkuara			Rishikoni protokollin e blerjes për të shpejtuar procesin e kërkesës. Mbani në magazinë pjesë këmbimi për pjesët kryesore të pajisjeve (veçanërisht ato që nuk	Prekni pajisjet dhe furnizimet e organizatave partnere, për një tarifë nëse kërkohet, në pritje të dorëzimit të pajisjeve dhe furnizimeve të porositura.		IRGJB B. Gjenetike

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

					janë të disponueshme në vend), si procedurë për zbutjen e rrezikut (filtra, bateri, llamba, siguresa, pajisje mbyllëse)			
Financiar	Kostoja e lartë e operacioneve të bankës gjenetike	Humbja e mbështetjes së donatorëve dhe përdoruesve			Ndiqni dhe shfrytëzoni nga afër mundësitë e financimit me The Global Crop Diversity Trust dhe donatorë të tjerë financues.	Ngarkoni tarifat e transportit për marrësit e germplazmës, veçanërisht sektorin privat dhe organizatat publike të mirëfinancuara.	IRGJB B. Gjenetike Qendrat e RGB	Mesatar 40

GRUPI I PUNËS (Dokumentimi & Informimi)

B. Gixhari
Zef Gjeta
Bledar Pepa

Tiranë, Janar 2024

Aneks 2

Rregjistri i Riskut në Bankën Gjenetike për Koleksionet gjenetike me farë (Vlerësim dhe niveli i riskut për 2023)

FUSHA E PËRGJITHSHME: Aktivitetet	Burimi i Riskut	Pasoja 1	Pas oja 2	Pa soj a 3	Pronari i riskut	Niveli i Probabilitetit	Gjermoplazma	Informacioni	Njerzit	Mjedisi	Aset/Objekt	operacionet	Legjislacioni	Reputacioni	Faktori i Rregullimit	Faktori i Rregullimit PËRSHKRIMI	Vlerësimi i riskut	Niveli i riskut
PRANIMI: Koleksionimi	Ndryshueshmëri e ngushtë gjenetike dhe boshllëqe të mëdha në mbledhjen e germplazmës	Dështimi për të kapur diversitetin gjenetik në terren			B.Gjenetike , Farat	2	3	1	1	1	1	1	1	1	3		60	I larte
PRANIMI: Koleksionimi	Sasi e ulët e farës së pranimeve të reja	Zhvendosja gjenetike			B.Gjenetike , Farat	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2		36	Mesatar
PRANIMI: Koleksionimi	Personel i patrajnuar në grumbullim dhe dokumentacion	Dështimi për të kapur diversitetin në terren dhe për të dokumentuar informacione të rëndësishme			B.Gjenetike , Farat	2	1	2	1	1	1	1	1	1	2		36	Mesatar
PRANIMI: Koleksionimi	Identifikimi i gabuar i germplazmës	Informacion jo i saktë, mashtrues			B.Gjenetike , Farat	2	3	2	1	1	1	1	1	1	3		60	I larte
KONSERVIMI: Përpunimi i mostrës	Pasaporta e paverifikuar dhe të dhëna të tjera të dorëzuara	Të dhëna të pasaportave të pasakta ose jo të besueshme dhe raporte të mëvonshme			B.Gjenetike , Farat	3	1	2	1	1	1	1	1	2	2		60	I larte

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

KONSERVIMI: Regjistrimi	Nxjerrja e llojeve të perceptuara që janë përbërës të vërtetë të mostrës origjinale	Humbja e integritetit gjenetik			B.Gjenetike , Farat	2	1	1	1	1	1	1	1	2	2		36	Mesatar
KONSERVIMI: magazinimi	Vendosja e gabuar e paketave përsëri në tabaka e ruajtjes gjatë konferencave për vizitorët	Humbja ose vendosja e gabuar e germplazmës			B.Gjenetike , Farat	2	3	1	1	1	1	1		2	2		40	Mesatar
KONSERVIMI: Testimi	Gabim njerëzor në marrjen dhe kodimin e leximeve të peshës	Të dhëna të pasakta të përmbajtjes së lagështisë			B.Gjenetike , Farat	1	2	1	1	1	1	2	1	1	3		30	Mesatar
KONSERVIMI: Testimi	Përgjumje	Rezultati i pasaktë i aft jetesore			B.Gjenetike , Farat	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2		36	Mesatar
KONSERVIMI: Testimi	Personel i patrajnuar në zbulimin e transgjeneve	Humbja e integritetit gjenetik të aderimeve të tjera			B.Gjenetike , Farat	2	2	1	1	1	1	1	1	2	3		60	I larte
KONSERVIMI: Rigjenerimi	Mjedis rigjenerimi i ndryshëm nga vendi i origjinës	Zhvendosja gjenetike ose humbja e integritetit gjenetik			B.Gjenetike , Farat	3	1	1	1	2	1	1	1	1	2		54	Mesatar
KONSERVIMI: Karakterizim-Vleresimi	Mbledhja dhe kodimi joefikas dhe i gabuar i të dhënave	Të dhëna të prapambetura dhe të pasakta të karakterizimit			B.Gjenetike , Farat	2	1	2	1	1	1	1	1	1	3		54	Mesatar
INFRASTRUKTURE/OBJEKT FIZIK: Funkionimi	Përkeqësimi i objekteve dhe pajisjeve	Reduktimi ose humbja e qëndrueshmërisë së farës			B.Gjenetike , Farat	2	1	1	1	1	2	2	1	1	2		40	Mesatar
INFRASTRUKTURE/OBJEKT FIZIK: Funkionimi	Mosfunksionimi i dhomës së ftohtë	Reduktimi ose humbja e qëndrueshmërisë së farës			AGB, Grupi mirembajtjes	2	1	1	1	1	2	2	1	1	2		40	Mesatar
INFRASTRUKTURE/OBJEKT FIZIK: Siguria	Ndërprerja e furnizimit me energji elektrike	Reduktimi ose humbja e qëndrueshmërisë			AGB, Grupi siguris	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2		18	I ulet
INFRASTRUKTURE/OBJEKT FIZIK: Siguria	Vjedhje apo vandalizëm	Humbja e germplazmës			AGB, Grupi siguris	1									1		0	I ulet

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

INFRASTRUKTURE/OBJEKT FIZIK: Siguria	Rreziqet mjedisore/elementet e motit, tërmetet, ngjarjet e tjera katastrofike (lufta civile,...) dhe zjarri	Reduktimi ose humbja e qëndrueshmërisë			AGB, Grupi siguris	2	1	1	1	1	3	2	1	1	3		60	I larte
PERSONELI DHE SHËRBIMET E MBËSHTETJES: Personeli	Kompletim joadekuat i stafit teknik	Operacione joefikase			IRGJB. B. Njerzore	2	1	1	2	1	1	1	1	1	2		36	Mesatar
PERSONELI DHE SHËRBIMET E MBËSHTETJES: Financa	Kostoja e lartë e operacioneve të bankës gjenetike	Humbja e mbështetjes së donatorëve dhe përdoruesve			IRGJB. Financa	2	1	1	3	1	1	1	1	1	2		40	Mesatar

GRUPI I PUNËS (Dokumentimi & Informimi)

B. Gixhari
Zef Gjeta
Bledar Pepa

Tiranë, Janar 2024

Aneks 3

Plani i menaxhimit të Riskut në Bankën Gjenetike për Koleksionet gjenetike me farë (për vlerësimin e vitit 2023)

ID e Rrezikut	FUSHA E PËRGJITHSHME: Aktivitetet	Burimi i Riskut	Pronari i riskut	Niveli i riskut	Plani i Veprimit: Njerëzit	Plani i Veprimit: Objekti	Plani i Veprimit: Procedura	Veprime për të adresuar boshlleqet
1	PRANIMI: Koleksionimi	Ndryshueshmëri e ngushtë gjenetike dhe boshllëqe të mëdha në mbledhjen e germplazmës	B.Gjenetike, Farat	I larte	Personeli i Bankës Gjenetike të marrë drejtimin e misioneve të përbashkëta grumbulluese me programet kombëtare. Kryerja e trajnimeve të koleksionistëve në vendet partnere. Punësoni një grup koleksionistësh ekspertë		Analizoni mbledhjen për rajone të pa-përfaqësuar dhe kryeni mbledhjen e plotësimit të boshllëqeve.	Dërgoni një mision grumbullues vijues.
2	PRANIMI: Koleksionimi	Sasi e ulët e farës së pranimeve të reja	B.Gjenetike, Farat	Mesatar			Mblidhni një sasi të madhe të mostrës origjinale.	Dërgoni një mision grumbullues vijues.

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

3	PRANIMI: Koleksionimi	Personel i patrajnuar në grumbullim dhe dokumentacion	B.Gjenetike, Farat	Mesatar	Personeli i Bankës Gjenetike të marrë drejtimin e misioneve të përbashkëta grumbulluese me programet kombëtare. Kryerja e trajnimeve të koleksionistëve në vendet partnere. Punësoni një grup koleksionistësh ekspertë.			Dërgoni një mision grumbullues vijues.
4	PRANIMI: Koleksionimi	Identifikimi i gabuar i germplazmës	B.Gjenetike, Farat	I larte	Përfshini taksonomistët gjatë mbledhjes.			Përdorni metoda molekulare për të verifikuar identitetin. Ftoni taksonomistët dhe ekspertët e tjerë për të verifikuar identitetin e materialeve të paqarta.
5	KONSERVIMI: Përpunimi i mostrës	Pasaporta e paverifikuar dhe të dhëna të tjera të dorëzuara	B.Gjenetike, Farat	I larte			Verifikoni informacionin e pasaportës me donatorin.	Klasifikoni aderimet si 'provë' derisa karakterizimi standard, etiologjia dhe analiza e ADN-së të përcaktojnë identitetin e tyre.
6	KONSERVIMI: Regjistrimi	Nxjerrja e llojeve të perceptuara që janë përbërës të vërtetë të mostrës origjinale	B.Gjenetike, Farat	Mesatar	Caktoni trajtimin e mostrave shumë heterogjene për personelin e trajnuar mirë.		Përgatitni skedarin e farës, skedarin e panikut dhe ekzemplarin e herbariumit të mostrave heterogjene. Mbani llojet e supozuara deri sa të verifikohen me korrijen e re.	Mblidhni fara dhe panik të reja nga donatorë, vendndodhje ose dublikatë të sigurisë në banka të tjera gjenesh.

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

7	KONSERVIMI: magazinimi	Vendosja e gabuar e paketave përsëri në tabaka e ruajtjes gjatë konferencave për vizitorët	B.Gjenetike, Farat	Mesatar	Kufizoni aksesin e germplazmës për personelin e autorizuar.		Kryerja e verifikimit të rregullt dhe të pavarur të vendndodhjes së anëtarësimit dhe përditësimi i tij në sistemin e kompjuterizuar të bazës së të dhënave. Bëni shumë etiketat e paketave dhe tabakave	Zëvendësoni ngjitjet e prekura me fara nga grupi bazë. Mblidhni fara të reja nga donatorë, vendndodhje ose dublikatë të sigurisë në banka të tjera gjenesh.
8	KONSERVIMI: Testimi	Gabim njerëzor në marrjen dhe kodimin e leximeve të peshës	B.Gjenetike, Farat	Mesatar	Caktoni staf të trajnuar mirë		Kompjuterizoni përcaktimin e MC bazuar në peshë lexime nga dy perseritje.	Kryeni një përsëritje të tretë nëse ka variacion të gjerë mes dy replikave.
9	KONSERVIMI: Testimi	Përgjumje	B.Gjenetike, Farat	Mesatar			Pushoni përgjumjen. Optimizoni metodat për të thyer përgjumjen e llojeve të pabindura dhe specieve të egra.	Zëvendësoni me fara nga grupi bazë nëse ka.
10	KONSERVIMI: Testimi	Personel i patrajnuar në zbulimin e transgjeneve	B.Gjenetike, Farat	I larte	Kryerja e trajnimit të rregullt të stafit në zbulimin transgjenik.			Kërkoni ose mblidhni fara të reja nga donatori ose vendndodhja ose nga dublikatë të sigurisë të ruajtura mirë në vende të tjera

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

11	KONSERVIMI:Rigjenerimi	Mjedis rigjenerimi i ndryshëm nga vendi i origjinës	B.Gjenetike, Farat	Mesatar		Rishikoni origjinën gjeografike të germplazmës dhe kryeni rigjenerimin në të njëjtin mjedis ose të ngjashëm ose në mjedise të kërkesat mjedisore të germplazmës. Rishikoni origjinën gjeografike të germplazmës dhe kryeni rigjenerimin në të njëjtin mjedis ose të ngjashëm ose në mjedise të kontrolluara (p.sh. sera, kafaze ekrani, etj.) që plotësojnë kërkesat mjedisore të germplazmës.	Rritni specie të ndryshme nën kërkesat e tyre optimale për dritë.	
12	Karakterizim-Vleresimi	Mbledhja dhe kodimi joefikas dhe i gabuar i të dhënave	B.Gjenetike, Farat	Mesatar	Caktoni personelin me trajnim adekuat në karakterizimin sipas standardeve ndërkombëtare.	Sigurooni kodues dixhital të dorës.	Verifikoni në mënyrë të pavarur të dhënat e koduara. Automatizimi llogaritja, përditësimi dhe raportimi i të dhënave të karakterizimit në bazën e të dhënave.	
13	INFRASTRUKTURE/OBJEKT FIZIK: Funksionimi	Përkeqësimi i objekteve dhe pajisjeve	B.Gjenetike, Farat	Mesatar		Të ndjekë përmirësimin dhe zgjerimin e vazhdueshëm të pajisjeve në terren dhe laboratorike, etj.		

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

14	INFRASTRUKTURE/OBJEKT FIZIK: Funksionimi	Mosfunksionimi i dhomës së ftohtë	AGB, Grupi mirembajtjes	Mesatar		Vendosni higrotermografi që janë të lidhur me furnizimin me energji rezervë dhe sistemin e alarmit. Siguroni dhomat me shumë kompresorë dhe dehumidifikues për të cilët janë programuar operacion alternativ.		
15	INFRASTRUKTURE/OBJEKT FIZIK: Siguria	Ndërprerja e furnizimit me energji elektrike	AGB, Grupi siguris	I ulët		Instaloni, kontrolloni rregullisht dhe mirëmbani një gjenerator elektrik emergjent për energji rezervë në dhomat e ruajtjes, ndriçimin thelbësor të bankës së gjeneve, pajisjet e monitorimit dhe bravat e aksesit gjatë ndërprerjeve të energjisë elektrike.		
16	INFRASTRUKTURE/OBJEKT FIZIK: Siguria	Vjedhje apo vandalizëm	AGB, Grupi siguris	I ulët		Vendoseni ndërtesën nën mbikëqyrje 24-orëshe të sigurisë rrethuese. Lidhni sistemin e alarmit me fibër optike me zyrën e sigurisë dhe policinë. Instaloni bravë të dyfishtë në zona të ndjeshme dhe monitorim të kamerave me qark të mbyllur nga rojet. Instaloni sensorë për kontaktet e derës, thyerjet e xhamit dhe lëvizje të pazakonta jashtë orarit të punës	Kufizoni aksesin në objektet e bankës gjenetike për personelin e autorizuar me distinktivin e caktuar dhe kodin PIN për akses. Kryeni kontrollin e historikut të personelit që do të përdorë objektin. Informoni rregullisht rojet e sigurisë për protokollet e sigurisë dhe të sigurisë së bankave të gjeneve.	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

17	INFRASTRUKTURE/OBJEKT FIZIK:Siguria	Rreziqet mjedisore/elementet e motit, tërmetet, ngjarjet e tjera katastrofike (lufta civile,...) dhe zjarri	AGB, Grupi siguris	I larte	Caktoni personel nga njësia e genebank dhe zyra e sigurisë për vëzhgimin 24/7 të objektit	Projektimi dhe ndërtimi i ndërtesës sipas standardeve të sigurisë, mjedisit dhe artilerisë dhe rezistenca ndaj tërmeteve. Instaloni sisteme alarmi zjarri dhe gazi. Siguroni dyer të izolimit nga zjarri, aparate zjarri dhe dyer që mund të hapen brenda dhomave të ftohta për të parandaluar personelin duke u bllokuar	Kryeni kontrole periodike të mirëmbajtjes dhe inspektoni bankën e gjeneve gjatë shirave të dendur dhe tërmeteve për rrjedhje në dhomat e ftohjes dhe tharjes. Kontrolloni periodikisht kontrollet e sigurisë nga zjarri.	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat e farës

18	PERSONELI DHE SHËRBIMET E MBËSHTETJES: Personeli	Kompletim joadekuat i stafit teknik	IRGJB. B. Njerzore	Mesatar	Punësoni të paktën një teknik shumë të kualifikuar secili për të menaxhuar testin e qëndrueshmërisë së farës, testin e tharjes dhe lagështisë së farës, testin e shëndetit të farës, karakterizimin dhe rigjenerimin, menaxhimin e të dhënave dhe shpërndarjen e farës. Për një koleksion aktiv me nevoja kërkimore dhe zhvillimi, punësoni një shkencëtar për të marrë përsipër planifikimin, kërkimin dhe analizën, një teknik për funksionimin e përditshëm të laboratorit, asistent laboratorit për pastrimin e farës, përpunimin e farës dhe paketimin e farës, dhe punëtorë në terren. për mbjelljen, paraqitjen e fushës, ekranin dhe mirëmbajtja dhe vjelja e fushës		Review and streamline hiring/recruitment protocol.	
19	PERSONELI DHE SHËRBIMET E MBËSHTETJES: Financa	Kostoja e lartë e operacioneve të bankës gjenetike	IRGJB. Financa	Mesatar	Ndiqni dhe shfrytëzoni nga afër mundësitë e financimit me The Global Crop Diversity Trust dhe donatorë të tjerë financues.	Ngarkoni tarifat e transportit për marrësit e germplazmës, veçanërisht sektorin privat dhe organizatat publike të mirëfinancuara.		

GRUPI I PUNËS (Dokumentimi & Informimi)

B. Gixhari, Zef Gjeta, Bledar Pepa

Tiranë, Janar 2024